

CONCEPTUL ACORDULUI ANTICONCURENȚIAL PRIN PRISMA LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA

THE CONCEPT OF ANTITRUST AGREEMENT BY PRISM OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Grigore CHIȚANU,
doctorand

Universitatea de Stat din Republica Moldova

Abstract

The present article performs an analysis of the first type of antitrust agreements provided by the Law on competition of Republic of Moldova. It does not aim to cover all types of agreements, as each of them needs an in depth research. It describes one of the most dangerous antitrust practices, affecting the market by fixing in a direct or indirect way the price or other trading conditions. For a complete research of the subject, the article also provides with comparative aspects, the law of other states serving sometimes as a source of inspiration for improving our system, thus contributing to the formulation of the proposals of law.

Keywords: *antitrust agreements, price fixing, cartel, enterprise, fine, investigation, legal liability, Competition Council.*

În Republica Moldova primele reglementări privind acordurile anticoncurențiale au fost în Legea cu privire la protecția concurenței din 2000. Însă, o dată cu asumarea unor angajamente pe plan extern de către Republica Moldova și având în vedere că concurența este un motor al economiei care asigură alocarea resurselor în cel mai eficient mod, având un impact semnificativ asupra sporirii calității și diversității bunurilor, serviciilor oferite consumatorilor, promovării inovației și

implementării de noi tehnologii, în anul 2012 a fost aprobată Legea concurenței nr. 183.

Astfel, la 14.09.2012 în Republica Moldova a intrat în vigoare Legea concurenței, care transpune prevederile art. 101–106 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene din 25 martie 1957, prevederile Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L1 din 4 ianuarie 2003 și parțial, prevederile Regulamentului (CE) nr. 139/2004 al Consiliului din 20 ianuarie 2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L24 din 29 ianuarie 2004. [1]

În conformitate cu noțiunile principale din Legea concurenței, acordul este orice formă (verbală sau scrisă) de manifestare a voinței comune cu privire la comportamentul pe piață, exprimată de două sau mai multe întreprinderi independente. Acordul orizontal este un acord sau practică concertată ce se realizează între două sau mai multe întreprinderi care funcționează pe piață la același nivel, iar acordul vertical reprezintă acord sau practică concertată convenită între două sau mai multe întreprinderi ce operează fiecare, în sensul acordului sau al practicii concertate, la niveluri diferite ale procesului de producție sau distribuție, care se referă la condițiile în care părțile pot cumpăra, vinde sau revinde anumite produse.

Acordurile anticoncurențiale, în special încheiate între concurenți (acordurile orizontale), sunt recunoscute ca fiind cele mai grave încălcări anticoncurențiale, dauna de pe urma executării cărora o resimt sectoare întregi ale economiei naționale prin scăderea productivității acestora per ansamblu. Anume din acest motiv încălcările respective în practica internațională sunt sancționate foarte dur.

Legea concurenței interzice cartelul dur care reprezintă un acord anticoncurențial orizontal, care în mod direct sau indirect, izolat sau în combinație cu alți factori aflați sub controlul părților, are ca obiect: fixarea prețurilor de vânzare a produselor către

terți;limitarea producției sau a vânzărilor;împărțirea piețelor sau a clienților;participarea cu oferte trucate la licitații sau la alte forme de concurs de oferte.

Totodată la art. 6 Legea concurenței prevede exceptarea acordurilor anticoncurențiale. Astfel, sunt considerate legale acordurile anticoncurențiale sau categoriilor de acorduri anticoncurențiale care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

a) contribuie la îmbunătățirea producerii sau distribuției de produse ori la promovarea progresului tehnic sau economic;

b) asigură consumatorilor o parte echitabilă din beneficiul obținut;

c) nu impun întreprinderilor în cauză restricții care nu sînt indispensabile pentru atingerea obiectivelor menționate la lit. a) și b);

d) nu oferă întreprinderilor posibilitatea de a elimina concurența în ceea ce privește o parte semnificativă a produselor în cauză.

În literatura de specialitate a Federației Ruse se face o diferențiere dintre carteluri dure și alte tipuri de carteluri. „Cartelurile dure” sunt definite ca „acorduri care produc cel mai negativ impact asupra concurenței. Scopul acestora este stabilirea de către concurenți a prețurilor, convenite printr-un acord, la produsele lor, divizarea pieței între concurenți în baza principiului geografic sau în funcție de categoria de cumpărători ai produsului, precum și stabilirea de către concurenți a cotelor la producere sau vânzare a produselor pe piață”, în timp ce alte tipuri de carteluri sunt descrise ca „acorduri dintre agenți economici concurenți, cu scopuri altele decât cele indicate mai sus, însă în rezultatul realizării cărora se limitează (poate fi limitată) concurența”. [2, p. 170]

Recomandarea Consiliului OECD privind măsurile eficiente împotriva cartelurilor dure definește „un cartel dur” ca un acord anticoncurențial, practici concertate anticoncurențiale, sau aranjamente anticoncurențiale între concurenți de a stabili prețuri, a face oferte trucate (licitații secrete), a stabili limitarea producției

sau cote, sau a împărți piețe, prin alocarea clienților, furnizorilor, teritoriilor sau liniilor de comerț. [1]

Conform Camerei Internaționale de Comerț, toate excluderile și autorizațiile a ceea ce ar fi în caz contrar un cartel dur, ar trebui să fie transparente și ar trebui să fie revizuite periodic pentru a evalua dacă acestea sunt necesare. [3]

Astfel, cartelul este un grup format din firme asemănătoare, independente, care se unesc pentru a controla prețurile sau a-și împărți piețele geografice și a limita concurența. Participanții la un cartel se pot baza pe cota lor de piață stabilită în virtutea înțelegerii cu ceilalți și nu au nevoie să ofere produse noi sau servicii de calitate la prețuri concurențiale. Ca urmare, consumatorii vor plăti mai mult pentru o calitate mai slabă.

Ceea ce diferențiază cartelurile de alte practici anticoncurențiale este faptul că acestea sunt înțelegeri secrete realizate între concurenți cu scopul de a influența și controla piața pe care își derulează activitatea și de a obține avantaje financiare majore prin împiedicarea intrării sau activării pe piață a altor agenți economici care nu se supun regulilor nescrise ale cartelurilor.

Practic, efectul general al cartelurilor este de a slăbi economia în ansamblul său prin diminuarea concurenței, prin stabilirea artificială a prețurilor și prin influențarea directă a comportamentului consumatorilor și nu în ultimul rând prin realizarea unui transfer de bogăție de la consumatorii finali, care în condițiile unei concurențe reale ar fi plătit mai puțin pentru aceleași bunuri sau servicii către partenerii din cadrul cartelului.

În ceea ce privește evaluarea acordurilor orizontale, Consiliul Concurenței trebuie să determine faptul dacă un acord orizontal între întreprinderi are un obiect anticoncurențial, în special dacă acordul în cauză constituie sau nu constituie un cartel dur, sau dacă acordul orizontal respectiv are efecte restrictive reale sau potențiale asupra concurenței. La etapa a doua, în cazul în care s-a demonstrat că acordul orizontal restrânge concurența și în același timp, nu este un cartel dur, se stabilesc avantajele aduse de acest acord concurenței și se evaluează dacă acestea

compensează efectele restrictive asupra concurenței. În cazul în care avantajele aduse de acord concurenței, compensează efectele restrictive ale acestuia asupra concurenței, respectivul acord poate fi exceptat de la interdicția stabilită la art.5 alin.(1) al Legii concurenței, conform art.6 al legii.

Totodată, analizând prevederile legale, se evidențiază o lipsa de claritate în delimitarea făcută de legiuitorul Republicii Moldova între art. 5 și art. 7 ale Legii concurenței, precum și omiterea ultimelor tendințe ale jurisprudenței Comisiei Europene și a Curții Europene de Justiție, potrivit cărora, chiar și acordurile interzise pot fi exceptate după o evaluare detaliată.

Pentru a demonstra existența unui acord anticoncurențial, este suficient ca cei care încheie o înțelegere de cartel să exprime intenția de a se comporta pe piață într-un anumit fel, adică să existe o materializare clară a „concurșului de voințe”, astfel încât să restrângă concurența. Mai mult, dacă s-a stabilit că un acord are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, existența unor efecte anticoncurențiale nu trebuie demonstrată de către Consiliul Concurenței pentru a constata că există o restrângere a concurenței în sensul Legii concurenței. Regula de bază este că restrângerea adusă concurenței trebuie să fie apreciabilă. La analiza efectelor, trebuie luate în considerare contextul pieței geografice, pieței relevante a produsului, existența și ponderea celorlalți concurenți. În al doilea rând, este necesar de a evalua care ar fi fost situația în absența unui astfel de acord.

Acordurile de cartel pot fi dificil de depistat din cauza situațiilor de coliziune. În cazul coeziunilor implicite, prețurile asemănătoare sunt determinate de condițiile similare care au determinat acest preț. Situația dată este valabilă și pentru piața petrolieră, unde se importă practic același combustibil de marea majoritate a comercianților și cheltuielile suportate sunt similare. Drept urmare, pentru depistarea înțelegerilor anticoncurențiale sunt absolut necesare investigații destul de minuțioase. [2]

În urma celor expuse, putem concluziona că un acord anticoncurențial de tip cartel, are specificul său și necesită o

abordare particulară, la fel ca și celelalte tipuri, fiecare având trăsăturile sale distinctive. Pentru o combatere eficientă a acestei practici anticoncurențiale, este necesară implementarea corectă a normelor existente în practica Consiliului Concurenței și studierea practicii comunitare europene care a stat la baza legislației naționale.

Astfel, litigiile care decurg din acordurile anticoncurențiale sunt diferite, în dependență de subiecții litigiilor, obiectul litigiilor, etc. Totodată, litigiile pot apărea și cu privire la mecanismele utilizate de autoritățile de concurență în lupta împotriva cartelurilor, care uneori sunt la limita legalității. În acest sens, soluționarea litigiilor ce decurg din acordurile anticoncurențiale cu descrierea detaliată a tuturor litigiilor și soluțiile acestora, va fi reflectat în alte articole și în teza de doctor a autorului.

Ca urmare a faptului că acordurile anticoncurențiale în special cele de tip cartel, au efecte negative practic pentru toți cei care nu participă la aceste acorduri (consumatori și întreprindere neparticipante, etc.) legiuitorul a prevăzut la art. 79 din Legea concurenței posibilitatea de reparare integrală a prejudiciului. Conform art. 79 din Legea concurenței, independent de sancțiunile aplicate potrivit prevederilor Legii concurenței, dreptul la acțiune al persoanelor fizice și/sau juridice pentru repararea integrală a prejudiciului ce le-a fost cauzat printr-o practică anticoncurențială interzisă de prezenta lege rămâne rezervat.

Respectiv persoanele fizice sau juridice care se consideră prejudiciate printr-o practică anticoncurențială interzisă de prezenta lege vor putea înainta cerere privind acordarea de despăgubiri în termen de un an de la data la care decizia Consiliului Concurenței pe care se întemeiază acțiunea a rămas definitivă sau a fost menținută, în tot sau în parte, printr-o hotărîre judecătorească definitivă și irevocabilă.[1]

Cu toate că Legea concurenței prevede repararea totală a prejudiciului, se atestă lipsa de orientări speciale în domeniu de care ar putea să se ghideze instanțele judecătorești, Consiliul

Concurenței, părțile și terții care au legătură cu cauza. Persoanele prejudiciate ar trebui în primul rând să aibă acces la materialele dosarului care se află la examinarea Consiliului Concurenței. Însă, ținând cont de prevederile Legii concurenței (art. 60), Consiliul Concurenței acordă acces la dosarul de investigație, autorului plângerii, întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi care fac obiectul procedurilor desfășurate. Astfel, Consiliul Concurenței refuză să acorde acces la dosar persoanelor terțe care ar putea să înainteze acțiuni de recuperare a prejudiciului.

În concluzie, menționăm că legislația Republicii Moldova necesită a fi modificată prin introducerea unor mecanisme care să permită accesul la dosarul de investigație și a altor persoane interesate, care să indice o modalitate de determinare a prejudiciului cauzat de un acord anticoncurențial și a criteriilor relevante care ar susține repartizarea răspunderii între participanții la acordul anticoncurențial, precum și determinarea statutului beneficiarului de imunitate, care din moment ce a colaborat cu Consiliul Concurenței, trebuie să fie degrevat de răspunderea administrativă solidară, fiind pasibil de răspundere doar pentru prejudiciu cauzat persoanelor juridice/fizice.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 193-197/667 din 14.09.2012;
2. Алешин Д.А., Артемьев И.Ю., Борзило Е.Ю., Сушкевич А.Г. Конкурентное право России. М.: НИУ ВШЭ, 2012. 700 с;
3. Hard Core Cartels. International Chamber of Commerce Task Force on Competition and Trade 27.06.2002, nr. 225/577. 4 p.

Resurse web:

1. Recommendation of the Council concerning Effective Action Against Hard Core Cartels, OECD, 25.03.1998, nr. C (98)35/FINAL.

<http://www.oecd.org/daf/competition/2350130.pdf> (vizitat la 29.01.2020);

2. Acordurile anticoncurențiale: ușor de încheiat, greu de demonstrat <https://point.md/ru/novosti/ekonomika/acordurile-anticoncurentziale-uor-de-incheiat-greu-de-demonstrat> (vizitat la 24.01.2020).